

ЦЕНТРАЛЕН КООПЕРАТИВЕН СЪЮЗ

София 1000 ул "Раковски" № 99 тел: 02 84 41, факс: 02 878 157, телекс: 23 220/23 229

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Т У К

11-03-45

7. MAR 1997

Г.Н. Коссов
7 март 1997 г.

СТ А Н О В И Щ Е

от ЦЕНТРАЛНИЯ КООПЕРАТИВЕН
СЪЮЗ, ул. "Г.С. РАКОВСКИ" N 99
гр. СОФИЯ

по конституционно дело N 2/1997 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Моля да приемете, че разпоредбите на чл.19 (в частта му, касаеща т.нар. "взаимозастрахователни кооперации") и чл.59, ал.1, т.т. 1, 2 и 3 и ал.2 от Закона за данък върху печалбата (ЗДПч) не са противоконституционни и да отхвърлите искането на групата народни представители в 37-о Народно събрание.

Съображенията ми за това са следните:

I. Относно разбирането, че чл.19 в атакуваната му част и чл.59, ал.1 и 2 от Закона за данък върху печалбата нарушават цитираните текстове на Конституцията, в т.ч. и на чл.19 от нея.

Тълкуването на чл.19, ал.2 от Конституцията, направено в искането, е откъснато и изолирано от останалите нейни разпоредби.

Това изолирано тълкуване проличава особено ясно като се съпостави с преамбюла на Конституцията, за който и доктрината, и юриспруденцията са единодушни, че има нормативен характер и на общо основание обвързва законодателя.

Преамбюлът обявява Република България за социална държава. А социалната държава, по необходимост, изключва абсолютното равенство. Затова и Конституцията, като прокламира принципа за равенство в чл.19, ал.2, не го абсолютизира и не го откъсва от постулата за социалната държава, а обратното - допуска отклонение от него в името на този постулат.

Примери за такива отклонения от принципа за равенството има както в самата Конституция, така и в текущото законодателство:

а) отклонения в Конституцията:

- **чл.17, ал.3** - Този текст прокламира неприкосновеност на частната собственост. Неприкосновена е и държавната собственост. Това равенство обаче се нарушава от ал.5, която допуска при съответни предпоставки частната собственост да може да се отчуждава за държавни и общински нужди;

- **чл.20** задължава държавата "да създава условия за балансирано развитие на отделните райони на страната и подпомага териториалните органи и дейности чрез финансовата, кредитната и инвестиционната политика". Няма съмнение, че условията, които държавата може да създава за балансиране на иначе "небалансираните" райони, неизбежно ще доведе до по-благоприятно третиране на изостаналите. А това означава, че държавата ще третира неравноправно не само тези райони, но и отделните граждани и юридически лица в тях, без с това да се нарушава чл.19, ал.2 от Конституцията;

- **чл.6, ал.2** от Конституцията провъзгласява равенство на всички граждани пред закона и не допуска никакви ограничения на правата или привилегии, които почиват на ... имущественото им състояние. Противно на този принцип за равенство, съгласно **чл.60, ал.1**

гражданите са длъжни да плащат данъци и такси не поравно, а "съобразно техните доходи и имущество".

Това неравенство е още по-засилено в данъчното законодателство, където в името на справедливостта, данъкът върху общия доход по чл.4 и по чл.13 от Закона за данък върху общия доход е прогресивен - някои данъкоплатци са облекчени (чл.47 и чл.50), а други са изцяло освободени (чл.2).

- неравенство в правата личи и в имунитетите по чл.132 и 147, ал.6 от Конституцията и др.

б) отклонения в текущото законодателство:

Извън посочените по-горе случаи на неравенство в правата на правните субекти, нашето законодателство познава и други.

- Така в чл.7 от Закона за стопанската дейност на чуждестранните лица и за закрила на чуждестранните инвестиции допуска да се създават по-благоприятни условия за стопанската дейност на чуждестранните лица;

- Друг подобен случай е чл.2 от Закона за кооперациите, който възлага на държавата да подпомага и насърчава кооперациите чрез различни икономически облекчения. И това не е някаква новост за съвременното ни право. Много съществени фискални облекчения беше установил и Законът за кооперативните сдружавания в чл.98 до 101 при прокламираното равенство пред закона от чл.57 и 60 на Търновската конституция.

II. по конкретните становища в искането:

1. По т.1.1. В т.1 на искането на групата народни представители се поддържа, че атакуваните текстове от Закона за данък върху печалбата "създават необяснима и с нищо неоправдана привилегия за т.нар. взаимозастрахователни кооперации", тъй като във от тях оставали всички кооперативни организации, "които не са включили в наименованието си нормативно недефинираното прилагателно "взаимозастрахователни".

Това тълкуване на чл.19 от Закона за данък върху печалбата не е съобразено със съдържанието на самата разпоредба. Създаването

специално положение касае всички застрахователи, които могат да бъдат организирани само като акционерни дружества или като взаимозастрахователни кооперации (чл.64, ал.3 от Търговския закон и чл.4, ал.1 от Закона за застраховането). Абсурдно е да се приеме, че чл.19 от Закона за данък върху печалбата е противоконституционен само когато облекчението касае взаимозастрахователните кооперации. Ако то засяга застрахователно дружество, текстът не противоречи на Конституцията.

Буди недоумение и обявяването на взаимозастрахователната кооперация за "нормативно недефинирана" като се твърди, че "легислативната уредба на Република България не познава такова понятие".

Първо, за да бъде регламентиран даден правен институт не е необходимо той да бъде нормативно дефиниран. Още повече, че в случая създаването на една кооперация по своята правна същност е правна сделка, за която чл.9 от Закона за задълженията и договорите във връзка с чл.44 от Конституцията е прокламирал договорна автономия.

На второ място, това понятие "взаимозастрахователна кооперация" е познато и на по-старото ни право. На този вид кооперация беше посветен цял един закон - Наредбата-закон за взаимозастрахователните сдружения от 1936 г.

На трето място, в Закона за застраховането (ДВ, бр.86 от 11.10.1996 г.) съществува специален раздел "взаимозастрахователна кооперация", на която са посветени чл.11-17 и чл.4, ал.1.

Член 19 от Закона за данък върху печалбата се конкретизира в чл.51 от Закона за застраховането, където общо се нормират фондовете на застрахователя. В първия се установява режимът за отделяне на средства за фондовете на всички застрахователи, а не само за взаимозастрахователните кооперации. Специфичният предмет на дейност на застрахователите стои в основата на чл.19 от Закона за данък върху печалбата, а не различното третиране на един вид кооперации в сравнение с останалите.

Изводът, който се налага е, че чл.19 от Закона за данък върху печалбата в никоя своя част не противоречи на Конституцията.

2. По т.1.2. В искането на групата народни депутати се твърди, че чл.59, ал.1 и 2 от Закона за данък върху печалбата противоречат на Конституцията. С този текст се преотстъпва на кооперациите начисленият от тях данък върху печалбата като се определя как да се разпределят средствата и за какво могат да се използват.

Съгласно § 1, т.16 от Допълнителната разпоредба на Закона за данък върху печалбата преотстъпване на данъка е правото на данъчно задълженото лице да не внася в бюджета определените по реда на този закон и начислени суми за данъка, които остават в патримониума на данъчно задълженото лице или се изразходват за цели, определени със закон.

Целият раздел VI "Преотстъпване на данъка върху печалбата" (чл.57-61) е насочен към облекчаване не само на кооперациите, а и на всички търговски дружества, включително и на дружествата с чуждестранно участие.

Преотстъпването в полза на търговските дружества може да стигне до 50, дори до 100 на сто - чл.58, ал.1, т.1 и 2. По-облагодетелствувани са дори търговските дружества с чуждестранно участие (чл.60). Депутатите обаче виждат нарушение на Конституцията единствено в хипотезата на чл.59 от закона. Поради това считаме, че тълкуването, направено в искането на групата депутати, е неправилно и тенденциозно.

Неравенството в полза на всички търговски дружества и против българските кооперации е още по-голямо. Защото цялата сума от данъчното облекчение по чл.58 остава за търговските дружества, а за кооперациите - само 50 на сто, като преотстъпената част постъпва в специални фондове за инвестиционни цели и субсидии.

Може ли да има съмнение, че целевото начало, възприето за тези фондове от преотстъпването на данък на кооперациите, осигурява в по-голяма степен социалната им насоченост в духа на преамбюла на Конституцията, отколкото този резултат би могъл да се очаква при

капиталовите дружества? Ноторно известно е, че още от тоталитарно време кооперациите в редица райони на страната бяха принудени да извършват стопанска дейност на загуба. Тази дейност продължава със своя губещ характер и сега. Така самоцелното "равенство" води до абсурда - неравенство във вреда единствено на кооперациите.

Що се касае до "нормативно недефинираното наименование" на националните кооперативни съюзи, трябва да повторим казаното в началото. Не е възможно и не е необходимо да се дават легални дефиниции на всички понятия. Това не прави никой закон. Установяването на съдържанието на употребените от закона понятия при липса на легална дефиниция се постига по тълкувателен път.

3. По т.1.3. - както вече посочихме чл.57-60 от Закона за данък върху печалбата поставя в равноправни условия всички визирани там стопанстващи субекти. Тълкуването на групата депутати води до обратното - облагодетелствуване на всички останали и изключване единствено на кооперациите.

4. По т.1.4.-1.6. - Изложеното до тук дава отговор и на твърденията по тези пунктове за противоречие на чл.19 и чл.59 от Закона за данък върху печалбата с чл.19, ал.4, чл.44, ал.1 и чл.57, ал.1 от Конституцията. Ако се възприеме тълкуването на групата депутати, ще се стигне до един фрапиращ резултат. Специалните фондове и резерви на кооперациите ще се попълват след облагането им с данъка върху печалбата, а застрахователните дружества - много по-могъщи икономически и с почти никакви социални функции - преди облагането им.

5. По т.1.7 и т.3 - считаме, че тезата на депутатите не може да се подкрепи с никакви правни аргументи.

Преотстъпването на част от данъка върху печалбата на кооперациите и техните предприятия в никакъв случай не им създава монополно положение по смисъла на чл.3 от Закона за защита на конкуренцията, не ги превръща в страни по картелни споразумения по чл.8, нито пък на предложители на общи условия на уеднакви договори по чл.9, както и на страни с изключителни права по

договорите по чл.10. Не съществува хипотеза, при която кооперативните организации биха могли да се явят "в положението на монополисти".

6. По т.2 и 2.1. - изложените от депутатите данни са неверни, а тълкуването - неправилно.

България никога не е била и не може да бъде член на Международния кооперативен съюз - съюз само на кооперативни организации. Негови членове от България сега са Централният кооперативен съюз и Централният съвет на трудово-производителните кооперации.

Кооперативните принципи, приети от Генералната асамблея на Международния кооперативен съюз с Декларацията за кооперативната идентичност са съвсем различни от посочените в искането и равнопоставеността не е сред тях.

Но дори последната да беше прогласена като кооперативен принцип, то това нямаше да доведе до противоконституционност на посочените текстове.

Учредителните актове и последвалите ги "документи" на Международния кооперативен съюз са частноправни сделки, а не междудържавни договори, международни нормативни актове на публичното право. Поради тази причина те въобще не могат да станат част от вътрешното право на нашата страна по силата на чл.5, ал.4 от Конституцията.

С оглед на гореизложеното, молим след като приемете, че чл.19 (в частта му, касаеща т.нар. "взаимозастрахователни кооперации") и чл.59, ал.1, т.1, 2 и 3 и ал.2 от Закона за данък върху печалбата не противоречат на принципите, залегнали в преамбюла и текстовете на Конституцията, да отхвърлите искането на 52 народни представители.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

/П.Иванов/

